

23 jul 2019 -11:10

Vaccinatie meningokokken

Vaccinatie tegen meningokokken: grotere waakzaamheid voor bepaalde serogroepen

De Hoge Gezondheidsraad (HGR) heeft zijn aanbevelingen voor meningokokkenvaccinatie herzien naar aanleiding van de veranderende epidemiologische situatie en de nieuwe ontwikkelingen op het gebied van vaccins.

Invasieve meningokokkeninfecties kunnen door verschillende serogroepen worden veroorzaakt (hoofdzakelijk A, B, C, W135, X en Y) en kunnen leiden tot onder meer meningitis en sepsis.

Epidemiologie

- Meningokokkeninfecties zijn zeldzaam maar wel ernstig. Dankzij de succesvolle vaccinatie tegen meningokokken C is het aantal jaarlijks gemelde gevallen sinds 2008 stabiel: in 2018 waren het er in België 116, waarvan 8 overlijdens. Tijdens het eerste kwartaal van 2019 registreerde het Nationaal Referentiecentrum (NRC) 42 gevallen in België, waarvan 9 overlijdens.
- Het percentage meningokokkeninfecties te wijten aan serogroepen W en Y is sterk gestegen: van 1,1% in 1991 naar 15,8% in 2011 en 41% in 2018 (48 gevallen). Het aantal groep-Y-meningokokkeninfecties stijgt sinds 2011: er werden 3 gevallen vastgesteld in 2005, 9 in 2011 en 29 in 2018. Tijdens het eerste kwartaal van 2019 diagnosticeerde het NRC 7 gevallen. Het aantal gevallen van infecties te wijten aan groep W stijgt ook sinds 2015: van 8 gediagnosticeerde gevallen in 2015 naar 19 in 2018, waaronder 13 hypervirulente gevallen (Wcc11). Volgens de voorlopige gegevens voor 2019, zijn er tussen januari en half april 2019 twaalf gevallen van groep-W-meningokokkeninfectie geregistreerd.
- Het aantal infecties met meningokokken B is de laatste jaren op natuurlijke wijze gedaald: van 164 gevallen in 2000 naar 59 gevallen in 2018. Toch waren ze in 2018 nog verantwoordelijk voor 51% van alle ziektegevallen. Ook tijdens het eerste kwartaal van 2019 werden 20 gevallen geregistreerd.
- Het aantal meningokokken-C-infecties bevindt zich in vrije val sinds het invoeren van de vaccinatie in 2001: van 179 gevallen in 2001 naar 5 gevallen in 2018. Tijdens het eerste kwartaal van 2019 diagnosticeerde het NRC 3 gevallen.
- De leeftijd is een aanzienlijke risicofactor. Deze verschilt naargelang de serogroep: serogroep B komt hoofdzakelijk voor bij kinderen jonger dan 5 (met een eerste incidentiepiek voor de leeftijd van 6 maanden) en adolescenten tussen de 15 en 19 jaar. Serogroep Y vinden we voornamelijk in drie leeftijdsgroepen terug: 0-9 jaar (34% in 2018), 15-19 jaar (17% in 2018) en 65-85 jaar (31% van de gevallen in 2018). Serogroep W treft voornamelijk patiënten jonger dan 5 (21% van de gevallen in 2018) en tussen de 15 en 19 jaar (26% in 2018).

Algemene vaccinatie tegen meningokokken ACWY

In het licht van de huidige verhoogde incidentie van meningokokken Y en W in België en andere landen, waaronder Nederland en het Verenigd Koninkrijk, adviseert de HGR om het vaccin tegen meningokokken C in het basisvaccinatieschema te vervangen door het geconjugerd vaccin tegen meningokokken ACWY voor kinderen tussen de leeftijd van 13-15 maand en om een vaccinatie met het geconjugerd vaccin tegen meningokokken ACWY toe te voegen voor adolescenten van 15-16 jaar. Dit vaccin wordt dan tegelijk met het Tdap-vaccin toegediend. Er wordt ook een tijdelijke inhaalvaccinatie voorzien bij de 15 tot 19-jarigen. Vaccinatie voor adolescenten heeft het voordeel dat hierdoor een herhaling wordt toegediend tegen serogroep C en zo de daling van het aantal beschermende antilichamen op die leeftijd wordt tegengegaan. Het ACWY-vaccin heeft een effect op dragerschap en overdracht, waardoor ook kan worden verwacht dat andere leeftijdsgroepen, die niet tot de doelgroep voor vaccinatie behoren, indirect worden beschermd, op voorwaarde dat snel een hoge dekking wordt bereikt bij adolescenten, die het meest drager zijn van meningokokken.

Volksgezondheid vs. individuele gezondheid: geen algemene vaccinatie tegen meningokokken B

Hoewel meningokokken B nog steeds verantwoordelijk zijn voor 51% van de gevallen, adviseert de HGR in zijn basisvaccinatieschema uit volksgezondheidsoverwegingen momenteel niet om tegen meningokokken B te vaccineren. De redenen hiervoor zijn:

- de thans lage incidentie van de ziekte, die bovendien op natuurlijke wijze aan het dalen is;
- de noodzaak om het vaccin vroeg toe te dienen, op de leeftijd van 2 maanden, tegelijkertijd met de routinevaccinaties omdat een eerste incidentiepiek zich voordoet voor de leeftijd van 6 maanden. Dit schema zorgt voor een verhoogd risico op koorts, en paracetamolprofylaxe wordt dan ook aanbevolen;
- de hoge mate van acceptatie van de ouders en de toedienende arts die het opnemen van de vaccinatie tegen meningokokken B vereist. Er worden dan immers drie vaccinaties (+ paracetamol) tijdens één consultatie worden toegediend. Bovendien vreest de HGR dat de vaccinatiegraad voor andere ziektes die door vaccinaties in het kader van het basisschema te vermijden zijn, zal dalen indien er 3 injecties worden toegediend;
- de lage kostenefficiëntie van het vaccin (duur en zeldzame ziekte);
- het gebrek aan kudde-immuniteit (eiwitvaccin, heeft geen effect op dragerschap bij adolescenten).

Vaccinatie tegen meningokokken B op individuele basis

De HGR bevestigt dat het vaccin tegen meningokokken B Bexsero® bewezen doeltreffend is bij kinderen jonger dan 2 jaar en dat het geen ernstige bijwerkingen veroorzaakt. De vaccinatie kan dan ook individueel worden overwogen voor zover hierdoor geen risico ontstaat dat de vaccinaties uit het basisvaccinatieschema in het gedrang komen.

De HGR wenst te voorkomen dat vereisten i.v.m. kosten, bijwerkingen en bijkomende injecties de acceptatie van vaccinatie door ouders en toedienende artsen negatief zouden beïnvloeden en tot gevolg zouden hebben dat minder wordt gevaccineerd tegen andere infecties. Een daling van het aantal vaccinaties voorzien in het basisvaccinatieschema zou immers negatieve gevolgen hebben voor de volksgezondheid die veel zwaarder zouden opwegen dan het positieve effect van vaccinatie tegen meningokokken B.

Het volledige advies (HGR 9485) bevindt zich op de website van de Hoge Gezondheidsraad:

<https://www.health.belgium.be/nl/advies-9485-vaccinatie-tegen-meningokokken>

Neem voor meer informatie contact op met:

- Wetenschappelijk deskundige (FR):): Prof Dr David Tuerlinckx; tel: 082 21 22 80 ; e-mail: david.tuerlinckx@uclouvain.be
- Wetenschappelijk deskundige (NL): Prof Dr Petra Schelstraete ; tel: 09 332 69 02 (persdienst UZGent); e-mail: petra.schelstraete@uzgent.be

De website van de Hoge Gezondheidsraad: www.css-hgr.be.